

УДК 004.9:008:355.01(477)

Ольга Куц, канд. філол. наук, доцент
КВЗО «Вінницька академія безперервної освіти», м. Вінниця

МІЛІТАРНА ЕСТЕТИКА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Анотація. Повномасштабне вторгнення Росії, що почалося 24 лютого 2022 року, стало каталізатором глибоких і стрімких змін в українській культурі. Упродовж 2022–2025 років українська культура пройшла шлях від шоку й мобілізації до зміцнення ідентичності та переосмислення свого місця у світі. Вона стала інструментом опору, засобом документації воєнних злочинів та основою для культурного відновлення нації.

Навіть за таких складних умов культура України продовжує розвиватися і цей поступ мистецької сфери поєднує в собі нові форми, про що свідчать, зокрема, патріотичні арти і мурали, пісні та виставки, театральні постановки та перформанси, документальні та художні фільми, військова проза тощо. Відбувається активна трансформація культурних процесів, у яких домінують теми патріотизму, консолідації, самопожертви задля свободи й незалежності України.

Ключові слова: мілітарна естетика, українська культура, стріт-арт, мурали, візуальне мистецтво, фотомистецтво, документалістика, музична сфера, військова проза.

Після повномасштабного вторгнення росії мілітарна естетика стала визначальною рисою української культури в період 2022–2025 років. Вона постає не для романтизації війни, а як відображення реальності, символ опору, національної єдності та увіковічнення пам'яті. Військова атрибутика, образи захисників і символіка, пов'язані з боротьбою, стали частиною повсякденного культурного простору, проникаючи в різні сфери мистецтва та громадського життя.

Прояви мілітарної естетики у візуальному мистецтві та дизайні презентовані у символіці спротиву, наприклад, тризубі, синьо-жовтому прапорі, а також у військових шевронах та інших геральдичних знаках, які стали повсюдними елементами графічного дизайну. Їх використовують у патріотичних плакатах, банерах для соціальних мереж та ілюстраціях. Наприклад, типографіка часто поєднується з військовою тематикою та підкреслює патріотичні меседжі.

Фотомистецтво і документалістика фіксують реалії війни, показуючи як героїзм, так і трагічні моменти. Фотографії зруйнованих міст, портрети військових і зображення повсякденного життя в умовах бойових дій є важливим інструментом донесення правди світовій спільноті. Прикладом такої комунікації зі світом є серія світлин «Облога» українського фотографа Євгена Малолетки.

Україна створила значну кількість документальних фільмів, які демонструють реальність війни, її вплив на суспільство та життя кожної людини. Висока якість таких фільмів відзначена журі багатьох конкурсів і фестивалів. Так, фільм Мстислава Чернова «20 днів у Маріуполі» здобув премію «Оскар» у 2024 році; фільм «Порцелянова війна» Брендона Беломо і Слави Леонтьєва номінований на цю ж премію у 2025 році; фільм Оксани Карпович «Мирні люди» здобув високу оцінку від команд журі у двох номінаціях на 74 Берлінському кінофестивалі тощо.

Графіті стріт-арту, мурали із зображеннями захисників, національних героїв та символів боротьби не просто прикрашають наші міста, а і надають їм нового змісту. У цьому контексті варто згадати мурали: «Героям Слава» у Черкасах, «Привид Києва», «Військовий зашиває прапор України», «Свята Джевеліна» – у столиці, «Красавиця терпіти не буде» у Рівному тощо.

У музичній сфері з'явилося безліч нових пісень, які уславлюють мужність українських воїнів і відвагу народу. Музиканти не лише створюють нові композиції, а й переосмислюють старі, надаючи їм сучасного звучання та мілітарного контексту («Ой у лузі червона калина» – у кавер-версії Андрія Хливнюка, «Обійми» С. Вакарчука, «Фортеця Бахмут» гурту «Арнтитіла», «Біля тополі» гурту «Еней», «Люди-титани» гурту «Козак-систем» тощо).

Загалом, українська музика поєднує народні мотиви з сучасними аранжуваннями, створюючи унікальний стиль, що підкреслює національну ідентичність і звитягу.

У літературі, зокрема у воєнній прозі, з'явилися численні твори, які документують і осмислюють досвід війни. Це не лише героїчні розповіді, а й глибокі психологічні портрети, які розкривають вплив війни на людську психіку. Варто згадати «Війну» Сергія Жадана, «Бабах на всю голову» Віталія Запеки, «Битись не можна відступити» Павла Белянського, «Воєнні щоденники» від видавництва «Фоліо» тощо.

Мілітарну естетику демонструють численні театральні постановки, перформанси, сучасна українська мода та дизайн одягу. Тож, у чому полягає причина та значення мілітарної естетики? Така характерна ознака української культури 2022–2025 років не є випадковістю. Вона є наслідком низки причин, це передусім:

- *Воєнна реальність.* Повномасштабна війна стала частиною повсякденного життя, тому її відображення в мистецтві є природним.
- *Національна єдність.* Мілітарна естетика сприяє консолідації суспільства навколо спільних цінностей та мети.
- *Формування ідентичності.* Вона допомагає українцям осмислити свою національну ідентичність в умовах екзистенційної загрози.
- *Пам'ять та увіковічнення.* Мілітарна естетика допомагає увіковічнити полеглих героїв та їхній внесок у боротьбу за незалежність.

- *Культурна дипломатія.* Через мілітарну естетику Україна несе світу правду про війну, привертає увагу та отримує підтримку.

Отже, мілітарна естетика української культури 2022–2025 років є не лише відображенням воєнної дійсності, а й потужним інструментом національного єднання, опору та культурної дипломатії. Вона допомагає українцям осмислити події війни, зберегти пам'ять про героїв та зміцнити свою національну ідентичність у найскладніші часи.

Список використаних джерел:

1. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України. Київ: НАККіМ, 2014. 296 с.
2. Мироненко Т. Режисери озброїлися камерами. Які фільми знімають про війну. *Журнал Forbes Ukraine*. 2022. URL: <https://forbes.ua/lifestyle/rezhiseri-ozbroilis-kamerami-vtorgnennya-sprichinilo-bum-dokumentalnogo-kino-v-ukraini-yaki-filmi-znimayut-pro-viynu-13102022-8968> (дата звернення: 03.06.2025).
3. Стасов О. Біль сповільнює час: 15 нових пісень війни. *Суспільне Культура*. 2022. URL: <https://suspilne.media/culture/246274-bil-spovilnue-cas-15-novih-pisen-vijni/> (дата звернення: 03.06.2025).

УДК: 37.01:378

Світлана Литвинська, канд. філол. наук, доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ПЛАГІАТУ: КОМПЛЕКСНИЙ ОГЛЯД

Анотація. Академічний плагіат визнано поширеною формою порушення академічної доброчесності. Визначено стандартні види плагіату: пряме копіювання, мозаїчний плагіат, перефразований плагіат, плагіат ідей, самоплагіат, плагіат з інтернету. Проаналізовано авторські класифікації плагіату і способи приховування плагіату – від дослівного копіювання і до маніпулювання текстом.

Ключові слова: академічна доброчесність, плагіат, класифікація видів плагіату, способи приховування плагіату.

Плагіат є серйозним порушенням принципів академічної доброчесності, що дискредитує наукові дослідження та освітній процес, імідж закладу вищої освіти чи наукової установи. Згідно зі статтею 42 Закону України «Про освіту», академічний плагіат – це «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» [2]. Також у законі названо два